

ÚŘAD PRO CIVILNÍ LETECTVÍ
CIVIL AVIATION AUTHORITY

ČESKÁ REPUBLIKA

CZECH REPUBLIC

TYPOVÉ OSVĚDČENÍ
TYPE CERTIFICATE

Č. / No: **96-02**

Tímto dokumentem se osvědčuje, že uvedený typ letadla, leteckého motoru nebo vrtule, pokud je udržován a provozován podle příslušných předpisů s příslušnými provozními omezeními uvedenými v Příloze k tomuto osvědčení, je uznán letově způsobilým.

This document certifies that the type of the mentioned aircraft, aircraft engine or propeller when maintained and operated in accordance with the pertinent regulations and operating limitations, specified in the Type Certificate Data Sheet, is recognised as airworthy.

Výrobek Product	Pístové motory M 137A, M 137AZ, M 137C M 137A, M 137AZ, M 137C Piston Engines
Žadatel Applicant	LOM PRAHA s.p., Praha10-Malešice, Černokostelecká 270, Česká republika
Použitý předpis Certification Basis	viz Příloha k TO č. 96-02; strana č.1 See TCDS No. 96-02; Page No. 1
Datum podání žádosti Date of Application	viz Příloha k TO č. 96-02; strana č.1 See TCDS No. 96-02; Page No. 1

Toto osvědčení a jeho Příloha zůstávají v platnosti, dokud se jich žadatel nevzdá nebo dokud jejich platnost Úřad pro civilní letectví České republiky nepozastaví, nezruší či nestanoví ukončení platnosti jinak.

This Type Certificate and the Type Certificate Data Sheet shall remain in effect until surrendered, suspended, revoked or a termination date is otherwise established by the Civil Aviation Authority of the Czech Republic.

29-09-2003

Datum vydání - Date of issue
(dd-mm-rrrr) - (dd-mm-yyyy)

Podpis -Signature

PŘÍLOHA
K
TYPOVÉMU OSVĚDČENÍ ZPŮSOBILOSTI
K LETECKÉMU PROVOZU
č. 96-02

I. DRŽITEL TYPOVÉHO OSVĚDČENÍ /VÝROBCE :		LOM PRAHA s.p. Černokostelecká 270 100 38 Praha 10-Malešice	
II. TYPOVÉ OSVĚDČENÍ NEBO REVIZE :	Datum podání žádosti	Datum vydání TO/revize	Předpisová základna
M 137A, M 137AZ	12.12.1996	13.12.1996	FAR, část 33 dodatek 1-14
M 137C	16.06.2003	29.09.2003	FAR, část 33 dodatek 1-18
III. TYPOVÉ OZNAČENÍ	M 137A, M 137AZ		M 137C
Popis :	Letecký řadový vzduchem chlazený invertní pístový motor		
IV. ZÁKLADNÍ TECHNICKÉ PARAMETRY			
Počet válců	6		
Vrtání	105 mm		
Zdvih	115 mm		
Zdvihový objem	5,970 dm ³		
Kompresní poměr	6,3:1	7,4:1	
Smysl otáčení klikového hřídele	vlevo		
V. REŽIMY a VÝKONY			
Maximální vzletový[kW] (po dobu max. 5 minut) @ otáčkách [min ⁻¹]	132,4 2 750	151 3000	
Maximální trvalý [kW] @ otáčkách [min ⁻¹]	117,6 2 680	138 2 700	
Maximální cestovní [kW] @ otáčkách [min ⁻¹]	103 2 580	108 2 400	
Reverzní [kW] @ otáčkách [min ⁻¹]	- -	max. 109 max. 2 600	
Volnoběh @ otáčkách [min ⁻¹]	500 až 600		500 až 600
DALŠÍ VYUŽITELNÉ REŽIMY			
Vzletový [kW] @ otáčkách [min ⁻¹]	- -	145 2800	
Maximální trvalý [kW] @ otáčkách [min ⁻¹]	- -	132 2600	
75% maximálního výkonu [kW] @ otáčkách [min ⁻¹]	99,3 2500	113 2600	
65% maximálního výkonu [kW] @ otáčkách [min ⁻¹]	86 2400	98 2400	

Číslo	Vydání/Revize	Datum	Strana	Počet stran
96-02	1	29.09.2003	1	5

Strana:	1	2	3	4	5
Revize:	1	1	1	1	1

V. REŽIMY a VÝKONY – pokračování		
Ekonomický cestovní [kW]	-	102
@ otáčkách [min ⁻¹]	-	2300
	-	96
	-	2400
	-	88
	-	2400
	-	84
	-	2300
	-	82
	-	2250
VI. PROVOZNÍ OMEZENÍ		
Typ motoru	M 137A, M 137AZ	M 137C
Motor má povolen provoz při následujících atmosférických podmínkách :		
- v rozmezí okolních teplot vzduchu	-40°C až + 40°C	
- relativní vlhkost vzduchu	35% až 100%	
- provoz do výšky	6000 m MSA	
- provozní násobky při výsledné úhlové rychlosti	+ 6g až -3,5g $\omega_{\text{výsl}} = \text{max. } 2 \text{ rad.s}^{-1}$	+ 8g až -5g $\omega_{\text{výsl}} = \text{max. } 3 \text{ rad.s}^{-1}$
Při akrobacii je dovoleno :		
- plnicí tlak maximálně [kPa]	100	100
- otáčky maximálně [min ⁻¹]	2750	2700
- výkonu [kW]	128	138
Vzletový výkon :		
- otáčky [min ⁻¹]	2750	2700
- plnicí tlak [kPa]	100±2	100±2
- časové omezení	maximálně 5 minut	
Dovolené převýšení otáček :		
- maximální otáčky [min ⁻¹]	2860	3100
- plnicí tlak [kPa]	83,3	83
- časové omezení	na dobu 30 s	
- max. okamžité otáčky [min ⁻¹]	3025	3200
- plnicí tlak [kPa]	100	100
- časové omezení	po dobu 1 s	
Tlak oleje (měřeno v přední části klikové hřídele) [kPa] :		
Provozní meze	min. 120, max. 450	
Teplota oleje (vstup/výstup) [°C] :		
Provozní meze	25 až 85 / 35 až 110	
Tlak paliva za dopravním čerpadlem [kPa] :		
Provozní meze	min. 10, max. 50	
Teplota hlavy válce pod svíčkou [°C] :		
Provozní meze	70 až 210	

Číslo	Vydání/Revize	Datum	Strana	Počet stran
96-02	1	29.09.2003	2	5

VII. POZNÁMKY

POZNÁMKA č. 1 : V případě nouze je dovoleno použít vzletový výkon po dobu delší než je uvedeno v bodu V. REŽIMY A VÝKONY, nejvýše však 10 minut za následujících podmínek :

a) Provozní hodnoty motoru nepřekročí ostatní provozní meze, tj. :

	M 137A/AZ	M 137C
otáčky :	2750 min ⁻¹	3000±30 min ⁻¹
plnicí tlak :		100±2 kPa
teplota oleje na vstupu :		max. 85°C
teplota pod svíčkou :		max. 210°C

b) Mimořádné použití vzletového výkonu bude zapsáno do motorové knihy pro možnost sledování při opravách, případně reklamacích. Takovýto záznam však není důvodem k zamítnutí reklamacie.

POZNÁMKA č. 2 : PALIVO :

- K pohonu motorů M 137A, M 137AZ jsou určena paliva definovaná v příručce "Technický popis a návod k obsluze motorů M 337A,AK, M 332A,AK, M 137A,AZ, M 132A,AK " Kapitola 4.
- K pohonu motorů M 137C jsou určena paliva definovaná v Doplnku č. 6 "Technický popis a návod k obsluze motoru M 137C" Kapitola 4.

Tlak paliva za dopravním čerpadlem [kPa] :		
Typ motoru	M 137A, M 137AZ	M 137C
Normální		30 až 40
Přechodový stav I.		10 až 30
Přechodový stav II.		40 až 50
Minimální pro volnoběh		10

POZNÁMKA č. 3 : OLEJ :

- K provozu motorů M 137A, M 137AZ a M 137C používat oleje, které jsou předepsány v příručce „Technický popis a návod k obsluze motorů M 337A,AK, M 332A,AK, M 137A,AZ, M 132A,AK “ Kapitola 4. a v Doplnku č. 6.

Tlak oleje (měřeno v přední části klikové hřídele) [kPa] :		
Typ motoru	M 137A, M 137AZ	M 137C
Normální		350 až 400
Přechodový stav I. (viz pozn. 4)		120 až 350
Přechodový stav II. (viz pozn. 4)		400 až 450
Minimální pro volnoběh (t _{vst} oleje do 60°C)		180
Minimální pro volnoběh (t _{vst} oleje do 80°C)		120
Teplota oleje (vstup/výstup) [°C] :		
Normální		40 až 80 / 50 až 90
Přechodový stav I.		25 až 40 / 35 až 50
Přechodový stav II.		80 až 85 / 90 až 100

- Hodnota průtoku oleje 100 až 180 kg.h⁻¹ (pro motor M 137C) a 140 až 200 kg.h⁻¹ (pro motory M 137A/AZ) platí pro motor bez rozvaděče oleje pro ovládání vrtule a bez regulátoru otáček vrtule a kontroluje se při maximálním trvalém režimu a teplotě oleje t_{vst}=50°C.

Číslo	Vydání/Revize	Datum	Strana	Počet stran
96-02	1	29.09.2003	3	5

POZNÁMKA č. 4 : Přejídemým stavem se rozumí stav, kdy hodnoty sledovaných parametrů jsou v provozních mezích, ale nedosahují hodnot normálních. Např. při změnách režimu chodu motoru.

Teplota hlavy válce pod svíčkou [°C] :		
Typ motoru	M 137A, M 137AZ	M 137C
Normální	140 až 185	140 až 195
Přejídemý stav I.	70 až 140	
Přejídemý stav II.	185 až 210	195 až 210
Maximální po dobu 5 min.	210	
Pokles otáček při přepnutí na jedno magneto [min⁻¹] :		
Kontroluje se při max. trvalém režimu	30 až 50	50 až 80

POZNÁMKA č. 5 : Vybavení motoru, hmotnost a rozměry :

a) VYBAVENÍ MOTORU		M 137A, M 137AZ	M 137C
Vstříkovací čerpadlo	označení : nebo označení : počet :	LUN 5150.01 LUN 5150.03 1	LUN 5150.03 1
Zapalovací magneta	označení : počet :	LUN 2221.13 2	
Spouštěcí bzučák	označení : počet :	LUN 2231 1	
Dynamo 600W/28V	označení : počet :	LUN 2111 1	
Dynamo 750W/28V	označení : počet :	LUN 2111.1 1	
Regulátor napětí 600W/28V	označení : počet :	LUN 2141 1	
Regulátor napětí 750W/28V	označení : počet :	LUN 2141.1 1	
Alternátor 1,6 kW/28V	označení : počet : nebo označení : počet :		PAL 443113516371 1 PRESTOLITE ALU 8421 1
Regulátor napětí	označení : počet : nebo označení : počet :		VSF 7403 1 LAMAR B 00368-17, 28V 1
Regulátor otáček vrtule	označení : počet : nebo označení : počet :	LUN 7810.03 1 LUN 7810.02 1	
Tlakový spínač	označení : počet :	0,8K LUN 1492.24 1	
Vakuové čerpadlo	označení : počet :		1U128B 1
Spouštěcí motorek	označení : počet :	LUN 2254 1	

Číslo	Vydání/Revize	Datum	Strana	Počet stran
96-02	1	29.09.2003	4	5

Poznámka č. 5 : Vybavení motoru, hmotnost a rozměry - pokračování :

- b) Hmotnost suchých motorů M 137A/AZ a M 137C s chladicími deflektory, jímkou vzduchu, se stíněným zapalováním, elektrickým spouštěčem, se vstřikovací soustavou a vrtulovou přírubou bez dynama s pohonem a bez pohonu el. otáčkoměru max. 146,5 kg \pm 2,5% pro M 137A/AZ a 147kg \pm 2,5% pro M 137C.

K tomuto se připočítává podle vybavy motoru :

Hmotnost pohonu el.vysílače otáček	0,27 kg
Hmotnost pohonu dynama	0,60 kg
Hmotnost dynama	5,70 kg
Hmotnost zbytku oleje v motoru	3,00 kg
Hmotnost alternátoru	4,65 kg
Hmotnost vakuového čerpadla	1,00 kg
Hmotnost regulátoru otáček	2,00 kg

c) Rozměry motorů jsou následující :	M 137A/AZ	M 137C
Délka motoru se spouštěčem bez vrtulové hlavy [mm]	1344	1411,5
Šířka motoru úplně vybaveného bez závěsných čepů [mm]	468/450	496
Výška motoru [mm]	688	642
Výška nad osou vrtule [mm]	188	142
Výška pod osou vrtule [mm]		500

POZNÁMKA č. 6 : Při překročení otáček 3300 (min⁻¹) motor M 137C demontovat z letadla a odeslat do výrobního závodu se zprávou o příčině a s hodnotou dosažených otáček.

POZNÁMKA č. 7 : a) Instrukce pro zachování letové způsobilosti :

- Technický popis a návod k obsluze motorů M 337A, AK, M 332 A,AK, M 137A,AZ, M 132 A,AK
- Doplněk č. 6 k Technickému popisu a návodu k obsluze motoru M 137C
- Katalog náhradních dílů M 137A,AZ, M 137C a M 337B,C
- Příručka pro generální opravu leteckých motorů řady M 132, M 137, M 332, M 337
- Příručka pro zástavbu leteckých motorů řady M 132, M 137, M 332, M 337

b) Dodatečné instrukce letové způsobilosti :

- Servisní bulletiny a dopisy (budou vydávány podle potřeby).

POZNÁMKA č. 8 : Žádné části motoru M 137C nemají časově omezenou životnost.

POZNÁMKA č. 9 : Lhůty do generální opravy jsou uvedeny v Technickém popisu a návodu k obsluze motorů M 337A/AK, M332 A/AK, M 137A/AZ, M 132 A/AK (Kapitola 3), Doplněk č. 6 k Technickému popisu a návodu k obsluze motoru M 137C (Kapitola 3) a jsou průběžně výrobcem aktualizovány formou servisních bulletinů. Generální opravy motorů může provádět pouze firma, která má pro tuto činnost oprávnění od Leteckého úřadu.

POZNÁMKA č. 10 : Zástavba motoru musí být schválena v rámci typové certifikace nebo doplňkové certifikace letadla a musí splňovat požadavky příslušného předpisu letové způsobilosti.

POZNÁMKA č. 11 : Odchytky od předpisu nejsou.

POZNÁMKA č. 12 : Motor M 137C má jedinou odlišnost od M 337C, že nemá kompresor s el. spouštěčem Sc 0055A, ale jen samotný elektrický spouštěč přímý 076-0001.

POZNÁMKA č. 13 : Tolerance výkonů a otáček jsou \pm 3% vyjma vzletových otáček motoru M 137C, kde je tolerance \pm 30 min⁻¹.

K O N E C

Číslo	Vydání/Revize	Datum	Strana	Počet stran
96-02	1	29.09.2003	5	5